

NOTAT Specialiserede sygeplejeopgaver i kommunerne 2017

Dansk Sygepleje har i samarbejde med det Faglige Selskab for Sygeplejersker i Kommunerne gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt sygeplejersker ansat i kommunerne om deres varetagelse af specialiserede sygeplejeopgaver i juni 2017. Ud af 5.492 deltog 3.308 sygeplejerske i undersøgelsen, hvilket medfører en svarprocent på 60%. De følgende resultater er baseret på sygeplejersker, der er ansat i hjemmesygeplejen hjemmeplejen, plejecentre, sundhedsklinikker, sundhedshuse og akutfunktioner med daglig klinisk borgerkontakt.

Hovedresultaterne er følgende:

- 85% har inden for det seneste år varetaget specialiserede sygeplejeopgaver, og 29% gør det hver dag eller næsten hver dag. Ex udfører 14% hjemmedialyse, 11% vakuumbehandling af sår og 4% suger svælg/trachealtube mindst ugentligt
- 60% angiver at mangle opgavespecifikke og/eller tværgående kompetencer for at kunne varetage specialiserede sygeplejeopgaver på et fagligt forsvarligt niveau

Varetagelse af specialiserede sygeplejeopgaver i kommunerne

85% af de kommunale sygeplejersker har inden for det seneste år varetaget specialiserede sygeplejeopgaver¹, jf. tabel 1.

Tabel 1. Har du inden for det seneste år varetaget specialiserede sygeplejeopgaver i din nuværende hovedbeskæftigelse?

	Alle
Ja	85%
Nej	11%
Ved ikke	4%
Ikke relevant	0%
Total	100%
Antal	2.523

Anm. Procenterne kan afvige fra 100 pct. pga afrundinger. Det er kun sygeplejersker der har angivet at de har daglig klinisk borgerkontakt, der har modtaget spørgsmålet. Kilde. Undersøgelsen om specialiserede sygeplejeopgaver 2017, DSR analyse.

Blandt de sygeplejersker, der inden for det seneste år har varetaget specialiserede sygeplejeopgaver, angiver 29%, at de varetager specialiserede sygeplejeopgaver hver dag eller næsten hver dag. 19% gør det 3-5 dage ugentligt, 25% varetager specialiserede sygeplejeopgaver 1-2 gange om ugen og 19% 1-3 gange om måneden. Dette fremgår af tabel 2.

¹ Forud for spørgsmålene er sygeplejerskerne bedt om at vurdere specialiserede opgaver ud fra følgende definition: "Med specialiserede sygeplejeopgaver menes i denne sammenhæng opgaver, som ligger ud over grundlæggende sygepleje og kræver særlig viden og oplæring i færdigheder for at kunne varetage disse".

Tabel 2. Hvor ofte har du inden for det seneste år varetaget specialiserede sygeplejeopgaver i din nuværende hovedbeskæftigelse?

	Alle
Hverdag eller næsten hver dag	29%
3-5 gange om ugen	19%
1-2 gange om ugen	25%
1-3 gange om måneden	19%
Sjældnere	5%
Aldrig	0%
Ved ikke/husker ikke	2%
Total	100%
Antal	2.137

Anm. Procenterne kan afvige fra 100 pct. pga. afrundinger. Det er kun sygeplejersker der har angivet at de har daglig klinisk borgerkontakt, der har modtaget spørgsmålet og svarede 'Ja' i tabel 1. Kilde. Undersøgelsen om specialiserede sygeplejeopgaver 2017, DSR analyse.

Tryghed i varetagelsen af specialiserede sygeplejeopgaver

I forlængelse af spørgsmålene om varetagelsen af specialiserede sygeplejeopgaver i kommunerne, oplever 40% af sygeplejerskerne sig i høj grad trygge ved at varetage disse. 50% gør i nogen grad og 10% er i mindre grad eller slet ikke trygge ved at varetage specialiserede sygeplejeopgaver, jf. tabel 3.

Tabel 3. Er du tryk ved at varetage specialiserede sygeplejeopgaver i din nuværende hovedbeskæftigelse?

	Alle
Ja, i høj grad	40%
Ja, i nogen grad	50%
Ja, i mindre grad	8%
Nej, slet ikke	2%
Ved ikke	0%
Total	100%
Antal	2.087

Anm. Procenterne kan afvige fra 100 pct. pga. afrundinger. Det er kun sygeplejersker der har angivet at de har daglig klinisk borgerkontakt, der har modtaget spørgsmålet og svaret 'Hver dag' til 'sjældent' i tabel 2. Kilde. Undersøgelsen om specialiserede sygeplejeopgaver 2017, DSR analyse.

Grunden til at sygeplejerskerne i mindre grad eller slet ikke føler sig trygge ved at varetage de specialiserede sygeplejeopgaver er beskrevet i en række fritekster. Hovedparten af friteksterne handler om mangel på oplæring, da der ikke er tid til dette. Friteksterne kan grupperes i følgende kategorier:

1. *Mangel på rette kompetencer*
2. *Mangel på ressourcer (tid og personale):*
3. *Mangel på instruks fra hospital*
4. *For lav hyppighed*
5. *Står alene*

I nedenstående tabel supplerer disse kategorier med nogle sigende citater.

Mangel på rette kompetencer

- *Da jeg gerne vil udføre korrekt og samvittighedsfuld sygepleje og ønsker borgeren den bedste behandling. Og der er nogle gange at det burde være gjort bedre hos en sygeplejerske med speciale indenfor det pågældende område*
- *Det er især det specielle tekniske udstyr patienterne kommer hjem jeg synes kan være et problem, eksempelvis diverse pumper til medicinindgift, kemoudstyr osv.*
- *Der kommer flere og flere specialiserede opgaver og uddannelse hertil følger ikke helt med. De gange der skal gøres noget anderledes eller nyt er jeg ekstra opmærksom og nogle nervøs for at lave fejl.*

Mangel på ressourcer (tid og personale):

- *Der er ikke personale (spl) nok til at man som spl. Siger fra overfor de specialiserede spl. Opgaver. Vi tvinges til at læse op og så gøre vores bedste, hvilket øger risikoen for uth.*

Mangel på instruks fra hospital

- *Det er ikke altid der følger ordentlig vejledning eller instruks med fra sygehuset ift hvis borgeren bliver udskrevet med en specifik special opgave (fx pleuradræn, ascitis dræn, sonder mm). Det er heller ikke altid der sendes materialer nok med hjem.*
- *Jeg mangler ofte en medfølgende instruks fra sygehuset, når pt sendes hjem med et problem der kræver en specialiseret sygeplejeindsats det er utrygt at stå i et nyt hjem og ikke føle at jeg har den fornødne ekspertise til at løse opgaven tilfredsstillende. Det der er almen praksis på en speciale afdeling er ikke nødvendigvis hverdagskost i hjemmesygeplejen - derfor er der også behov en grundig overlevering ved udskrivelse.*
- *Det kan være udfordrende, hvis der ikke er den rette instruks med til opgaven. Oplever ind i mellem at stå i hjemmesygeplejen og skulle udføre en opgave, som umiddelbart er basal for et specialeafsnit, men kan svær at overskue i hjemmet.*

For lav hyppighed

- *For sjældent jeg udfører opgaven*
- *Føler mig ikke tilstrækkelig klædt på fagligt. Der går for langt i mellem jeg har specifikke specialiserede opgaver, hvilket gør jeg ikke opnår en rutine ved opgaverne.*

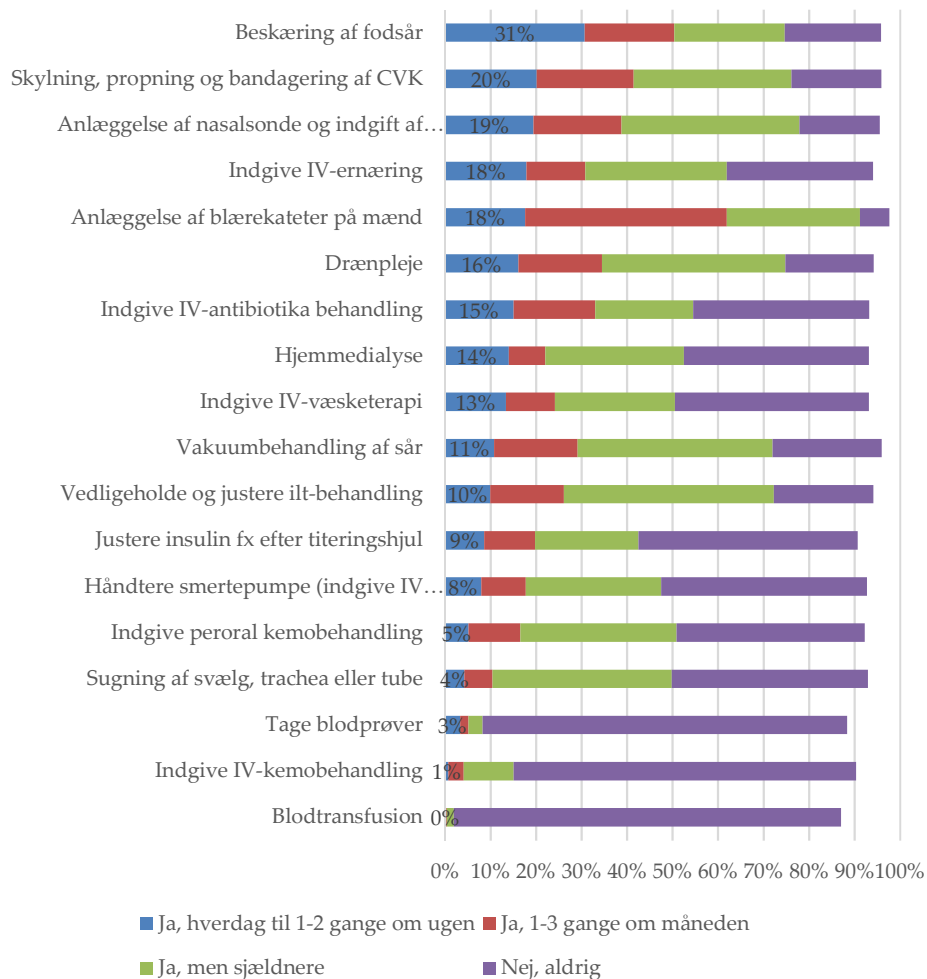
Står alene

- *Fordi jeg ikke har prøvet det før, og ofte står alene i situationen.*
- *I Hjemmesygeplejen står man meget alene, både uden sygepleje kollegaer og læger. Så ansvaret er tungt på ens skuldre.*
- *Fordi man ikke har nogen at sparre med på stedet, plus det kan være sparsom information borgerne bliver sendt hjem med.*

Varetagelse af specifikke specialiserede sygeplejeopgaver

Sygeplejerskerne er efterfølgende spurgt til hvorvidt de har udført 18 specifikke specialiserede sygeplejeopgaver seneste år og hvor ofte dette sker. I nedenstående figur er hyppighederne: "Ja, hver dag eller næsten hver dag", "Ja, 3-5 gange om ugen" og "Ja, 1-2 gange om ugen" lagt sammen. I bilagsfigur 1 ses samtlige hyppigheder, som sygeplejerskerne er spurgt til samt en fordeling af de 18 specifikke opgaver for en række undergrupper (side 6).

Figur 1. Har du inden for det seneste år udført en eller flere af nedenstående sygeplejeopgaver i din nuværende hovedbeskæftigelse?

Anm. N=2.523. Spørgsmålet er stillet til alle der har angivet at de har daglig klinisk borgerkontakt dog uanset om de har angivet at de har udført specialiserede sygeplejeopgaver seneste år eller ej, da det er muligt at nogle af sygeplejerskerne ikke opfatter figurens sygeplejeopgaver som specialiserede jf. den definition der er angivet tidligere i spørgeskemaet. Besvarelserne "Ved ikke" og "ikke relevant" er ikke medtaget i figuren. Kilde. Undersøgelsen om specialiserede sygeplejeopgaver 2017, DSR analyse.

42% af de adspurgte sygeplejersker angiver at de udfører andre specialiserede sygeplejeopgaver end de listede. Sygeplejerskerne har haft mulighed for at uddybe hvilke andre specialiserede sygeplejeopgaver der blev har løst seneste år. En gennemgang af disse fritekstbesvarelser viser en lang række af forskellige specialiserede opgaver. Dog er der nogle bestemte opgaver som går igen herunder at fjerne og frakoble kemopumpe, udføre akut sygepleje, opgaver relateret til top-kath., anlægge PEG/PVK og koordineringsopgaver.

Tabel 4. Har du inden for det seneste år løst andre specialiserede sygeplejeopgaver i din nuværende hovedbeskæftigelse end de, der er angivet i foregående spørgsmål?

	Alle
Ja	42%
Nej	26%
Ved ikke	31%
Ikke relevant	1%
Total	100%
Antal	2.520

Anm. Procenterne kan afvige fra 100 pct. pga afrundinger. Kilde. Undersøgelsen om specialiserede sygeplejeopgaver 2017, DSR analyse.

Behov for flere kompetencer til at varetage specialiserede sygeplejeopgaver fagligt forsvarligt

60% angiver at mangle opgavespecifikke og/eller tværgående kompetencer for at kunne varetage specialiserede sygeplejeopgaver på et fagligt forsvarligt niveau.

51% angiver, at de mangler opgavespecifikke kompetencer og 28% mangler tværgående kompetencer for at kunne varetage specialiserede sygeplejeopgaver på et fagligt forsvarligt niveau, jf. tabel 5. Hver fjerde (25%) mangler ingen kompetencer.

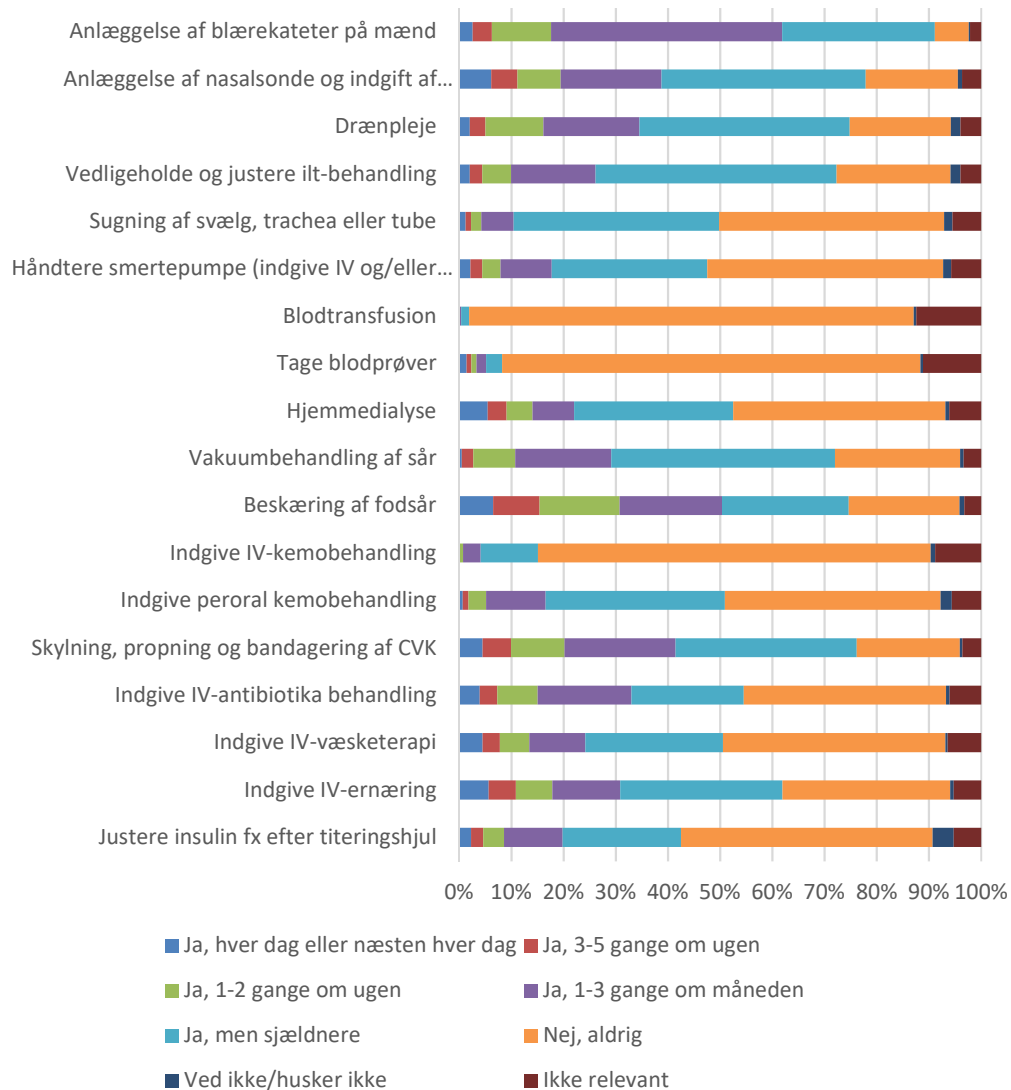
De sygeplejersker der mangler kompetencer er bedt om at uddybe hvilke konkrete kompetencer de mangler for at kunne varetage specialiserede sygeplejeopgaver på et fagligt forsvarligt niveau. Der nævnes især konkrete opgavespecifikke kompetencer såsom oplæring i kemopumpe, pasning af dræn, CVK, sår med vakuum, hjemmedialyse. Men der nævnes også mangler på kompetencer inden for samarbejde mellem sektorer og faggrupper, forløbsmodeller, kommunikation med sygehuse m.m.

Tabel 5. Mangler du nogle opgavespecifikke eller tværgående kompetencer for at kunne varetage specialiserede sygeplejeopgaver på et fagligt forsvarligt niveau i din nuværende hovedbeskæftigelse?

	Alle
Ja	60%
... Ja, jeg mangler opgavespecifikke kompetencer	51%
... Ja, jeg mangler tværgående kompetencer	28%
Nej	25%
Ved ikke	15%
Total	100%
Antal	2509

Anm. Procenterne afvige fra 100 pct. da det har været muligt at sætte flere krydser. Kun opgavespecifikke, n=799 (53%), kun tværgående, n=220 (15%), Både opgavespecifikke og tværgående, n=478 (32%). Kilde. Undersøgelsen om specialiserede sygeplejeopgaver 2017, DSR analyse.

Bilagsfigur 1. Har du inden for det seneste år udført en eller flere af nedenstående sygeplejeopgaver i din nuværende hovedbeskæftigelse?

Anm. N=2.523. Spørgsmålet er stillet til alle der har angivet at de har daglig klinisk borgerkontakt dog uanset om de har angivet at de har udført specialiserede sygeplejeopgaver seneste år eller ej, da det er muligt at nogle af sygeplejerskerne ikke opfatter figurens sygeplejeopgaver som specialiserede jf. den definition der er angivet tidligere i spørgeskemaet.
 Kilde. Undersøgelsen om specialiserede sygeplejeopgaver 2017, DSR analyse.

Metode

Udvikling og test af spørgerammen

Rapporten er baseret på svar fra en spørgeskemaundersøgelse, hvor der er stillet en række spørgsmål om specialiserede sygeplejeopgaver, kompetencer og forebyggelse. Spørgeskemaet er udviklet af DSR analyse i samarbejde med professionsafdelingen, politisk sekretariat i Dansk Sygeplejeråd samt det faglige selskab for kommunale sygeplejersker.

Undersøgelsen har været gennem en pilottest hos fire hjemmesygeplejersker, og spørgeskemaet er efterfølgende blevet korrigeret på baggrund af disse tilbagemeldinger.

Undersøgelsespopulation

Populationen i dette notat udgøres af medlemmer i Dansk Sygeplejeråd, som er ansat i kommunerne under hjemmesygeplejen, plejecentre, sundhedscentre eller akutfunktioner. Samtidig er populationen defineret således at de ikke er del af kongressen eller registreret som leder. Desuden skal de have angivet en mail for at kunne blive inviteret til undersøgelsen.

Dataindsamling

DSR analyse har stået for dataindsamlingen. Invitationen blev sendt medlemmer af Dansk Sygeplejeråd den 6. juni 2017 og undersøgelsen blev lukket 19. juni. I denne periode er der sendt to påmindelser.

Ikke alle mailinvitationer nået frem til medlemmerne. Dette kan skyldes at mailen er forældet eller at mailboksen er fyldt. I alt gik 84 mails ikke igennem og er trukket fra populationen. Den reelle population, der er inviteret til undersøgelsen er derved nedjusteret til 5.492 medlemmer, hvoraf 3308 deltog i undersøgelsen. Dette svarer til en svarprocent på 60%.

Analyser

Der er anvendt frekvenstabeller og krydstabulering i det analysearbejde der henfører til de kvantitative resultater. Der er tale om bivariate deskriptive analyser, hvor der ikke kontrolleres for andre variable. Derved kan vi ikke udelukke, at der er andre faktorer, der spiller ind på sammenhængene, og vi kan heller ikke sige noget om retningen for sammenhængene.

Analyserne er gennemført i SPSS.

Analyserne af de fritekstbesvarelserne i undersøgelsen er gennemført ved en gennemlæsning af samtlige spørgsmål som derefter er blevet kategoriseret i et antal passende kategorier. Disse præsenteres i rapporten med et udvalgte sigende citater for at nuancere indholdet i den givne kategori.